

Frans koloniën (2)

In het vorige nummer heb ik in grote lijnen het ontstaan van de Franse koloniale macht geschetst. Het begon in het huidige Canada en in de loop van de eeuwen breidde Frankrijk het aantal koloniën geleidelijk uit: het stroomgebied van de Mississippi, de Caraïben, Afrika en Azië. In de 19^e eeuw, in 1859 kwam Frankrijk met de eerste postzegels voor de koloniën. Voor alle kolonies dezelfde zegels. Vanaf 1881 krijgen de koloniën hun eigen zegels. Nou ja, dezelfde zegels voor alle koloniën, maar met de eigen gebiedsnaam. Vanaf ongeveer 1905 krijgen ze ook hun eigen ontwerp.

Maar dan wordt het ingewikkeld. Aan de hand van het gebied dat nu Djibouti heet wil ik dat laten zien.

De Yvert-catalogus van de Franse koloniën begint met Afars et Issas. Wel eens van gehoord? Het ligt aan de oostkust van Afrika, aan de Golf van Aden. De eerste zegels stammen uit 1894. Huh?? Tja, het gebied blijkt in 1896 begonnen te zijn als Côte Française des Somalis (Franse Somaliekust). Na de onafhankelijkheid in 1977 heet het Djibouti. Juist. Klinkt bekender. De havenstad van het gebied is Obock en de hoofdstad heette vanaf het begin al Djibouti. Even bij het begin beginnen. Somaliekust begon in 1888 als Frans protectoraat: (afb. 1, met de naam 'Obock'), (afb. 2 en 3 met de naam 'Djibouti'). Een protectoraat is officieel geen kolonie, maar een gebied waar een andere staat de (gedeeltelijke) zeggenschap over heeft. Die staat biedt zogenaamd bescherming (protectie).

Afb. 1. 1894. Eerste zegel

Afb. 2. 1894 van het protectoraat

Afb. 3. Protectoraat 1894- 1900

In 1902 heeft Frankrijk van dit protectoraat een kolonie gemaakt onder de naam 'Côte Française des Somalis' (afb. 4). Dan is zo'n gebied ook echt eigendom van het overheersende land.

Afb. 4. (1902). 1e zegel van de kolonie

Er blijkt ook nog een tussenstapje geweest te zijn tussen kolonie en onafhankelijkheid. In 1958 werd het gebied gewoon een stukje overzees Frankrijk: Territoire Français d'Outre-Mer. De Yvert-catalogus heeft nog steeds een speciaal deel voor de tegenwoordige overzeese gebiedsdelen: Timbres de Monaco et des Territoires Français d'Outre-Mer. Veel van de koloniale zegels laten landschappen, gebouwen, gewoonten of klederdrachten van het gebied zien (afb. 5, 6 en 7).

Afb. 5. (1915)

Afb. 6. (1915)

Afb. 7. (1938)

Op de koloniale zegels is ook altijd 'RF' te lezen: République Française.

De zegels zijn vaak prachtig (zegels bij afb. 8).

Afb. 8: 1947

1947

1962

Samenvatting

1888. Protectoraat rondom Obock en de stad Djibouti
 1894. Protectoraat omgedoopt tot Côte Française des Somalis
 1902. Kolonie Côte Française des Somalis
 1958. Frankrijk overzee (France Outre-Mer)
 1967. Naamsverandering: Frans Territorium Afars et Issas
 1977. Onafhankelijk onder de naam République Djibouti

Eigen zegels of niet, het 'moeder'land Frankrijk drukt zijn stempel (! ☺) op de koloniale zegels. In de jaren '30 zijn er verschillende koloniale tentoonstellingen in Parijs. De koloniën geven ter gelegenheid daarvan allemaal dezelfde zegels uit (afb. 9).

1931 Somaliland

Kameroun

1937 Somaliland

Kameroun

Afb. 9

Dat gebeurt ook in 1939. Er verschijnen dan zegels ter gelegenheid van 150 jaar Franse Revolutie met een afbeelding van de bestorming van de Bastille, het begin van de Franse Revolutie (afb. 10).

Afb. 10. Bestorming van de Bastille.

In de Tweede Wereldoorlog zie je in alle koloniën zegels verschijnen met de opdruk 'France Libre' (Frankrijk vrij) (afb. 11).

In 1977 werd Djibouti onafhankelijk. Uiteraard werd dat met een postzegel gevierd (afb. 12).

Afb. 11. Somalie

1942 Frans India

Afb. 12. 1977. Djibouti onafhankelijk.

Zoals veel Afrikaanse landen ging ook Djibouti snel over naar de productie van thematische, mooie postzegelplaatjes. Een manier om deviezen binnen te krijgen. Vlinders, Olympische spelen, exotische dieren enzovoorts (afb. 13).

Afb. 13

In de tweede helft van de 20e eeuw werden de meeste Franse koloniën onafhankelijk. Maar de Franse invloed bleef vaak sterk. In veel van die landen is het Frans nog steeds de officiële taal. Blijkbaar ook in Djibouti, zoals blijkt uit onderstaande zegels uit 1980, 1990 en 2000: We zien daar nog steeds het Franse woord 'République'.

Frankrijk heeft nog vijf overzeese gebiedsdelen (France d'outre-mer):

- Guadeloupe (sinds 1946)
- Martinique (sinds 1946)
- Frans-Guyana (sinds 1946)
- Réunion (sinds 1946)
- Mayotte (sinds 2011)

Jan Verbeek